

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Τελευταία η κυβέρνηση εξήγγειλε πολιτική λιτότητας για να περιορίσει, όπως ισχυρίζεται, τον πληθωρισμό και να καλύψει τις αυξημένες αμυντικές δαπάνες της χώρας. Όπως δείχνουν, όμως, τα πράγματα, η πολιτική αυτή υλοποιείται με το μπλοκάρισμα της αύξησης των εργατικών μισθών και γενικά των εισοδημάτων των εργαζομένων. Από την άλλη μεριά το μεγάλο εμπορικό και βιομηχανικό κεφάλαιο αυξάνει συνεχώς τα κέρδη του, αφού η μονοπωλιακή του δύναμη του επιτρέπει να ανεβάσει τις τιμές μειώνοντας έτσι την αγοραστική δύναμη του εργατικού εισοδήματος.

Μ' αυτό τον τρόπο η πολιτική λιτότητας καταλήγει στο να ρίχνει όλο σχεδόν το βάρος για την καταπολέμηση του πληθωρισμού και την κάλυψη των αμυντικών δαπανών στις πλάτες της εργατικής τάξης και άλλων στρωμάτων του εργαζόμενου λαού. Σ' αυτή όμως την τακτική οι εργαζόμενοι αντιδρούν δικαιολογημένα με απεργιακούς αγώνες για να βελτιώσουν τα ήδη πολύ χαμηλά εισοδήματά τους.

Στους δικαιολογημένους αυτούς διεκδικητικούς αγώνες τους, ο πρωθυπουργός κ. Καραμανλής απάντησε προχθές με ιδιαίτερη οργή αφήνοντας να υπονοηθεί ότι θα χρησιμοποιήσει ακόμη και τον καταπιεστικό μηχανισμό του κράτους για να εφαρμόσει την πολιτική του. Ο κ. Καραμανλής ίσως να μην έφθανε σ' αυτό το σημείο οργής αν ήταν καλά πληροφορημένος για την κρίσιμη κοινωνική και οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα. Και ίσως να αναθεωρούσε την πολιτική να ρίχνει το βάρος

του πληθωρισμού και των αυξημένων αμυντικών δαπανών στους εργαζόμενους αν οι υπουργοί του και οι υπεύθυνες υπηρεσίες μελετών του τον είχαν πληροφορήσει πάνω σε δυο κρίσιμα θέματα: α) Ότι οι ανισότητες στη διανομή του εισοδήματος στη χώρα μας έχουν γίνει τόσο μεγάλες που δεν είναι πια ανεκτές από τον ελληνικό λαό και β) ότι ο πληθωρισμός που έχει ξεσπάσει τα τελευταία χρόνια οφείλεται στο μεγαλύτερο μέρος στη συνεχή διόγκωση των κερδών. Παρόλο ότι δεν είμαι στο διοικητικό μηχανισμό για να έχω στη διάθεσή μου το στατιστικό υλικό, θα προσπαθήσω εδώ να παραθέσω μερικές πληροφορίες και σκέψεις πάνω στα κρίσιμα αυτά θέματα. Οι εισοδηματικές ανισότητες στη χώρα μας έχουν μεγαλώσει τόσο πολύ, ώστε να μη γίνεται πια ανεκτή από το κοινωνικό σύνολο η κατάσταση αυτή διανομής του εισοδήματος. Από εκτιμήσεις που έκανα, βασισμένες σε στοιχεία των οικογενειακών προϋπολογισμών, προκύπτει το εξής οδυνηρό αποτέλεσμα: Το 46% του πληθωρισμού με χαμηλά εισοδήματα κάτω από 110 χιλιάδες δρχ. παίρνει μόνο το 15% του εθνικού εισοδήματος. Αυτοί είναι οι εργάτες, οι αγρότες και άλλα στρώματα εργαζομένων. Από την άλλη μεριά, το 10% του πληθυσμού με υψηλά εισοδήματα από 500 χιλιάδες δρχ. και πάνω νέμεται το 30% του εθνικού εισοδήματος. Αυτοί είναι οι μεγαλέμποροι, οι βιομήχανοι και πολλοί τεχνοκράτες. Η μεσαία τάξη που αποτελεί το 45,3% του πληθυσμού με εισόδημα από 110-500 χιλιάδες δρχ. παίρνει το 53% του εισοδήματος. Αυτοί είναι κυρίως μικρέμποροι, βιοτέχνες και άλλοι μικροαστοί.

Οι έντονες αυτές ανισότητες έχουν φτάσει σε κοινωνικά απαράδεκτες καταστάσεις.

Η μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού δε θεωρεί παραδεκτό και σύμφωνο με κάθε έννοια κοινωνικής δικαιοσύνης το 10% του πληθυσμού που συγκροτείται από μεγαλοκεφαλαιούχους και μεγαλέμπορους να νέμεται το 30% του εθνικού εισοδήματος, ενώ το 46% του πληθυσμού που αποτελείται από εργαζόμενους να παίρνει μόνο το 15%. Στις έντονες αυτές εισοδηματικές ανισότητες μας έχει φτάσει η εισοδηματική πολιτική που ακολούθησαν όλες σχεδόν οι κυβερνήσεις μεταπολεμικά και η αντεργατική πολιτική της δικτατορίας. Αν εξαιρέσει κανείς μικρά χρονικά διαστήματα, σ' ολόκληρη τη μεταπολεμική περίοδο οι αυξήσεις των πραγματικών μισθών και ημερομισθίων ήσαν μικρότερες από την αύξηση της παραγωγικότητας.

Μετά τη λήξη του πολέμου μέχρι το 1950 τα εισοδήματα των εργαζομένων είχαν κυριολεκτικά εξανεμισθεί από τον υπερπληθωρισμό της

περιόδου εκείνης. Η κατά 15% ετήσια αύξηση των κατώτατων μισθών και ημερομισθίων την περίοδο 1950-55 δεν καλύπτει παρά ένα εντελώς ελάχιστο τμήμα της αγοραστικής δύναμης που έχασαν οι εργαζόμενοι από τον πληθωρισμό αυτής και της προηγούμενης περιόδου.

Στη δεκαπενταετία 1962-76, η αύξηση του πραγματικού ωρομισθίου είναι μικρότερη κατά 35% από την αύξηση της παραγωγικότητας στη βιομηχανία. Στη διάρκεια της δικτατορίας τα πράγματα είναι χειρότερα: Ενώ η παραγωγικότητα της εργασίας στην περίοδο 1967-'73 αυξήθηκε κατά 80%, τα πραγματικά ημερομίσθια αυξήθηκαν μόνον κατά 45%. Από την άλλη μεριά «τα φορολογικά κίνητρα», οι επιδοτήσεις των επιτοκίων και πλήθος άλλων παραχωρήσεων του κράτους στις επιχειρήσεις, λειτούργησαν όλη τη μεταπολεμική περίοδο σαν ένας περίτεχνα συγκεκαλυμμένος μηχανισμός μετατόπισης εισοδήματος από τους εργάτες, τους αγρότες και τους μικροαστούς στη μερίδα του μεγάλου κεφαλαίου.

Εξάλλου ο φορολογικός μηχανισμός της χώρας αντί να αμβλύνει τις εισοδηματικές ανισότητες, όπως συμβαίνει στις περισσότερες χώρες του κόσμου, αντίθετα, τις κάνει πιο έντονες. Από μια οικονομετρική εκτίμηση που έκανα τελευταία, προκύπτει ότι το συνολικό φορολογικό βάρος (άμεσοι και έμμεσοι φόροι) που πέφτει στις πλάτες του πληθυσμού με χαμηλά εισοδήματα φτάνει το 32%, του πληθυσμού με μεσαία εισοδήματα το 26% και του πληθυσμού με υψηλά εισοδήματα το 29%.

Έτσι φτάσαμε σήμερα σε κοινωνικά απαράδεκτες εισοδηματικές ανισότητες.

Αν ο κ. Καραμανλής είχε αυτή την πληροφόρηση, δε θα μπορούσε παρά να παραδεχτεί ότι είναι απόλυτα δικαιολογημένη η αντίδραση του συνόλου των εργατών σ' αυτή την κοινωνικά απαράδεκτη κατάσταση διανομής και δε θα έφτανε τόσο εύκολα στο συμπέρασμα ότι οι απεργίες οφείλονται δήθεν «σε ύποπτες μειοψηφίες». Θα έβγαζε, πιστεύω, το συμπέρασμα ότι τέτοιες ανισότητες στη διανομή του εισοδήματος είναι φυσικό να εγκλείουν κινδύνους όξυνσης της ταξικής πάλης, που ενδεχομένως θα μπορούσαν να φτάσουν μέχρι απειλής της συνοχής του συστήματος.

Η κυβέρνηση θα πρέπει να ξέρει ότι σε παρόμοιες περιπτώσεις στις κεφαλαιοκρατικές χώρες της Δύσης, όταν η ταξική πάλη οξύνεται επειδή οι εισοδηματικές ανισότητες ξεπερνούν τα κοινωνικώς ανεκτά όρια, το κράτος ενεργεί βραχυχρόνια σε βάρος των συμφερόντων των διαφόρων μερίδων του μεγάλου κεφαλαίου και σε όφελος των εργαζομένων προκειμένου να διαφυλάξει μακροχρόνια τη συνοχή και ενότητα του συστήματος

και επομένως τα μακροχρόνια συμφέροντα ολόκληρης της μεγαλοαστικής τάξης. Η κυβέρνηση, λοιπόν, σ' αυτήν ακριβώς τη φάση θα έπρεπε να ακολουθήσει αυτό το παράδειγμα αν θέλει να διατηρήσει τη συνοχή του συστήματος.

Εξάλλου, ο κ. Πρόεδρος της κυβερνήσεως θα πρέπει να πληροφορηθεί ότι ο πληθωρισμός που έχει ξεσπάσει τελευταία στη χώρα μας δεν οφείλεται στην υπερβολική ζήτηση και μάλιστα των εργαζομένων, ώστε να θέλει να τη συγκρατήσει ή και να την περικόψει. Κύριος παράγοντας που προωθεί αυτό τον πληθωρισμό είναι η συνεχής διόγκωση των κερδών. Ο πληθωρισμός κερδών μαζί με την ανεργία είναι τα κύρια συμπτώματα της διεθνούς οικονομικής κρίσης που έχει ξεσπάσει εδώ και μερικά χρόνια στις δυτικές χώρες.

Έχει βρεθεί από μελέτες ότι οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες συναρτούν τις επενδύσεις τους από τις υψηλές τιμές, που τους διασφαλίζουν μεγάλα περιθώρια κέρδους. Εκείνο που κάνουν, είναι να διευρύνουν συνεχώς τα περιθώρια κέρδους ανεβάζοντας τις τιμές, με τη μονοπωλιακή δύναμη που διαθέτουν. Έτσι προκαλούν πληθωρισμό.

Τέτοια μορφή πληθωρισμού έχουμε και εμείς στη χώρα μας. Είναι κοινό μυστικό στις υπηρεσίες μελετών της κυβέρνησης ότι η διόγκωση των κερδών κυρίως του μεγάλου εμπορικού κεφαλαίου είναι ο κύριος προωθητικός παράγοντας του πληθωρισμού που μαστίζει τη χώρα μας. Αν και δεν υπάρχουν στοιχεία για τα κέρδη (ενώ τηρούνται πλήρη στατιστικά στοιχεία για τους μισθούς), από ενδείξεις προκύπτει ότι οι μεγάλες εταιρείες πραγματοποιούν υπέρογκα κέρδη. Αρκεί να ρίξει κανείς μια ματιά στους ισολογισμούς των ανωνύμων εταιρειών που δημοσιεύονται στις εφημερίδες για να διαπιστώσει ότι τα κέρδη πολλών από αυτές κυμαίνονται μεταξύ 20 με 120%.

Αν, λοιπόν, η κυβέρνηση, και ιδιαίτερα ο κ. Καραμανλής, είχε αυτές τις πληροφορίες, ίσως να αναθεωρούσε ριζικά την πολιτική λιτότητας που ακολουθεί για την καταπολέμηση του πληθωρισμού και την κάλυψη των αυξημένων αμυντικών δαπανών.

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε εδώ ενδεικτικά τα πλαίσια πολιτικής που θα έπρεπε να χαράξει η κυβέρνηση, αν θέλει να μην οξύνει παραπέρα τις κοινωνικές αντιθέσεις και την οικονομική κρίση που περνάει ο τύπος.

Πρώτον: Για την καταπολέμηση του πληθωρισμού, η πολιτική της κυβέρνησης θα πρέπει να στραφεί στα βασικά αίτια που τον προκαλούν.

Και αυτά είναι τα υπέρογκα κέρδη του μεγάλου βιομηχανικού και κυρίως εμπορικού κεφαλαίου και οι διοικητικές αυξήσεις τιμών από τις μονοπωλιακές και ολιγοπωλιακές επιχειρήσεις.

Η επιβολή ενός υψηλού φόρου υπερκανονικών κερδών (δηλαδή κερδών πάνω από τη λογική απόδοση του 8-12%) κατά το πρότυπο του φόρου που είχε επιβληθεί στην Αγγλία αμέσως μετά τον πόλεμο και ο αυστηρός έλεγχος της δύναμης των μονοπωλίων και ολιγοπωλίων να καθορίζουν αυτόνομα τις τιμές, θα μπορούσε να οδηγήσει σε πτώση του πληθωρισμού που μαστίζει σήμερα τη χώρα.

Δεύτερον: Για τη χρηματοδότηση των αυξημένων αμυντικών δαπανών η κυβέρνηση θα πρέπει να ρίξει το βάρος στις ανώτερες εισοδηματικές τάξεις που μπορούν άνετα να το σηκώσουν. Ο πληθυσμός με χαμηλά εισοδήματα δεν μπορεί να αντέξει και επομένως να ανεχθεί πια άλλα βάρη. Η απορρόφηση εσόδων από τις ανώτερες εισοδηματικές τάξεις για τη χρηματοδότηση των αυξημένων αμυντικών δαπανών απαιτεί ριζικές φορολογικές μεταρρυθμίσεις:

Κατάργηση όλων των φορολογικών παραχωρήσεων και προνομίων που έχουν θεσπισθεί δήθεν χάριν της οικονομικής ανάπτυξης. Επιβολή ουσιαστικού φόρου περιουσίας με προοδευτικό συντελεστή που θα κυμαίνεται από 0,5 μέχρι 2,5% για τις περιουσίες από 4 εκατομμύρια και άνω. Επιβολή ενός υψηλού φόρου στην αυτόματη αύξηση της υπεραξίας του κεφαλαίου. Αυστηρά μέτρα για τη σύλληψη της φορολογητέας ύλης που διαφεύγει. Τα μέτρα αυτά θα επιτρέψουν την είσπραξη φορολογικών εσόδων, αρκετών για να καλύψουν τα ελλείμματα του προϋπολογισμού που προκαλούν οι αυξημένες αμυντικές δαπάνες. Αυτά ακριβώς τα ελλείμματα είναι μια αιτία του πληθωρισμού που για να την αντισταθμίσει η κυβέρνηση εφαρμόζει την πολιτική του μπλοκαρίσματος της αύξησης των μισθών και ημερομισθίων και έτσι έμμεσα ρίχνει το βάρος των αμυντικών δαπανών στις πλάτες των εργαζομένων.

Τρίτον: Η κυβέρνηση, τέλος, πρέπει να λάβει ριζικά μέτρα αναδιανομής του εισοδήματος, μια και είδαμε ότι οι εισοδηματικές ανισότητες έχουν φτάσει σε κοινωνικά απαράδεκτο σημείο και εγκλείουν κινδύνους απειλής της συνοχής του κοινωνικού συστήματος.

Πέρα από τη χρησιμοποίηση δημοσιονομικών μέτρων αναδιανομής (αύξηση του αφορολόγητου ορίου, αύξηση των παροχών κοινωνικής ασφάλ-

λίσσης κ.λπ.), το βασικό μέτρο για την άμβλυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων είναι η προσαρμογή των μισθών και ημερομισθίων. Τα πραγματικά εργατικά ημερομίσθια πρέπει να αυξηθούν τουλάχιστον κατά το ποσοστό που έχασαν οι εργάτες στα δέκα τελευταία χρόνια, όταν τα πραγματικά τους ημερομίσθια αυξάνονταν λιγότερο από την αύξηση της παραγωγικότητας. Αυτή η απώλεια, όπως είδαμε παραπάνω, υπερβαίνει το 30%. Μόνο έτσι οι εργαζόμενοι θα ανακτήσουν τουλάχιστον τη μερίδα που είχαν στη διανομή του εισοδήματος και θα αμβλυνθούν μέχρι ένα βαθμό οι έντονες εισοδηματικές ανισότητες που απειλούν τη συνοχή του εισοδήματος.

Σημείωση: Η αύξηση των μισθών τα τελευταία χρόνια έχει καλύψει σχεδόν την απώλεια εισοδήματος από τη μεγαλύτερη αύξηση της παραγωγικότητας στην περίοδο της δικτατορίας.